

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r. II CKN 25/00¹

W wyniku wypełnienia weksła *in blanco* częściowo niezgodnie z porozumieniem (deklaracją wekslową) na niekorzyść osoby na nim podpisanej, osoba ta może stać się zobowiązana wekslowo w granicach, w jakich tekst weksła odpowiada porozumieniu (deklaracji wekslowej).

Sąd Najwyższy podjął w komentowanym orzeczeniu rozważania dotyczące odpowiedzialności podpisanego na wekslu *in blanco* wobec uprawnionego, który dochodzi roszczeń na podstawie weksła wypełnionego niezgodnie z porozumieniem – deklaracją wekslową. Punktem wyjścia stało się stwierdzenie, że weksel *in blanco* służy zabezpieczeniu wierzytelności i najczęściej osoba, której udzielane jest zabezpieczenie, otrzymuje weksel *in blanco* z upoważnieniem do jego wypełnienia przez wpisanie w nim kwoty, na którą opiewa zabezpieczona wierzytelność, jako sumy wekslowej, dnia wymagalności zabezpieczonej wierzytelności jako terminu płatności weksla oraz innych postanowień, niezbędnych w myśl art. 1 lub 101 pr. weksl. Jeżeli oświadczenie osoby wręczającej weksel *in blanco* ma formę pisemną, wspomniane porozumienie nazywane jest zwyczajowo deklaracją wekslową. Wynikająca z porozumienia osoby wręczającej weksel *in blanco* i jego odbiorcy ścisła więź pomiędzy zobowiązaniem wekslowym a zobowiązaniem, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność, przejawia się w tym, że wierzyciel nie może z mocy weksla uzyskać w zasadzie więcej praw niż przysługuje mu w ramach stosunku, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzy-

¹ OSP 2001, nr 10, poz. 117; glosy do tegoż orzeczenia autorstwa M. L i t w i Ń s k i e j i A. S z p u n a r a opublikowane zostały odpowiednio w: Prawie Papierów Wartościowych 2001, nr 7 i OSP 2002, nr 1.

telność, a spełnienie jednego z tych zobowiązań powoduje wygaśnięcie także drugiego. Uznając upoważnienie do uzupełnienia weksla *in blanco* za prawo kształtujące, należy konsekwentnie przyjąć, że w razie niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksla *in blanco* na niekorzyść dłużnika wekslowego (osoby, która wręczyła weksel *in blanco*) nie powstaje zobowiązanie wekslowe o treści wyrażonej w wekslu. Osoba, która wręczyła weksel *in blanco*, może zarzucać jego odbiorcy niepowstanie zobowiązania o treści wyrażonej w wekslu z powodu jego wypełnienia niezgodnie z porozumieniem, bez żadnych ograniczeń, przy czym jest to zarzut w szerokim tego słowa znaczeniu, tzn. powołanie się nań kwestionuje powstanie zobowiązania o treści wyrażonej w wekslu. Nie oznacza to jednak, że w następstwie wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem, osoba, która wręczyła ten weksel, nie stanie się w ogóle zobowiązana wekslowo. Dalsze rozważania Sądu Najwyższego, oparte o wykładnię historyczną i celowościową przepisu art. 10 pr. weksl., doprowadziły do ustalenia poglądu wyrażonego w tezie orzeczenia.

Wydaje się jednak, że argumentacja Sądu Najwyższego może budzić wątpliwości, zaś czytana w oderwaniu od stanu faktycznego i uzasadnienia tej konkretnej sprawy teza okazać się myląca. Analiza wyводу przeprowadzonego w uzasadnieniu przez Sąd Najwyższy prowadzi do wniosku, że zobowiązanie wekslowe wynikające z wypełnienia weksla *in blanco* jest zależne od łącznego spełnienia dwóch przesłanek: formalnej i materialnej. Formalną przesłanką ma być wypełnienie weksla w taki sposób, by zawierał elementy przewidziane w art. 1 pr. weksl. lub 101 pr. weksl., materialną zaś – wypełnienie weksla *in blanco* zgodnie z treścią porozumienia. Trudno się oprzeć wrażeniu, że przyjęcie takiej konstrukcji powoduje w istocie, iż zobowiązanie z weksla trasowanego lub weksla własnego powstałego wskutek wypełnienia weksla *in blanco* staje się zobowiązaniem kauzalnym, tym bardziej, że treść porozumienia wekslowego (deklaracji wekslowej) najczęściej wręcz wprost odsyła do stosunku podstawowego, którego wykonanie weksel *in blanco* zabezpieczał.

Przepisy ustawy – Prawo wekslowe wyraźnie przewidują, że podstawą zobowiązania wekslowego może być tylko weksel trasowany (art. 1 pr. weksl.) lub weksel własny (art. 101 pr. weksl.). Bez dokumentu zawierającego wszystkie elementy, o których mowa w przepisach art. 1 w zw. z art. 2 pr. weksl. albo w przepisach art. 101 w zw. z art. 102 pr. weksl.,

nie ma zobowiązania wekslowego. Z chwilą, gdy weksel trasowany (własny) znajdzie się w posiadaniu osoby, od której nie można wymagać jego zwrotu, powstanie zobowiązanie wekslowe (art. 16 pr. weksl.)². Spełnienie wskazanych wymogów jest konieczną, ale też wystarczającą przesłanką powstania zobowiązania wekslowego i w tym tkwi istota tego zobowiązania, oderwanego od swej przyczyny gospodarczej i prawnej. W literaturze zalicza się weksel do papierów wartościowych konstytutywnych, które charakteryzują się tym, że inkorporowane w dokumencie prawo powstaje przez wypełnienie dokumentu i bez stworzenia dokumentu powstać nie może³. Dopóki więc weksel trasowany (własny) nie posiada wszystkich elementów wymaganych przepisami art. 1 pr. weksl. (weksel trasowany) lub art. 101 pr. weksl. (weksel własny), dopóty nie może powstać zobowiązanie wekslowe. Z drugiej strony, w przypadku gdy dokument został tak wypełniony, że brak mu wszystkich prawnem wymaganych elementów, a jednocześnie nie można zastosować fikcji prawnej przewidzianej przepisami art. 2 pr. weksl. (weksel trasowany) lub art. 102 ust. 2-4 pr. weksl. (weksel własny), to dokument nie jest wekslem, a czynność prawna zaciągnięcia zobowiązania wekslowego jest nieważna⁴. Jednakowoż przepis art. 10 pr. weksl. wyraźnie dopuszcza sytuację, w której wymagane elementy weksla uzupełniane są w dłuższym okresie czasu i przez inną osobę niż ta, która się na nim podpisała. Chociaż mowa o „wekslu niezpełnym w chwili wystawienia”, to jednak chodzi tu w istocie o moment wydania weksla remitentowi, nie zaś o „wystawienie” w rozumieniu wypełnienia (napisania) weksla zgodnie z przepisami, tak aby można było mówić o wekslu trasowanym lub własnym⁵.

W moim przekonaniu, w rozważaniach na temat odpowiedzialności wekslowej dłużnika, który podpisał się na wekslu *in blanco*, abstrahuje się niekiedy od tego, że w istocie weksel *in blanco* nie jest wekslem⁶. Tymczasem przepisy prawa wekslowego enumeratywnie wyliczają pod-

² Por. S. J a n c z e w s k i, *Prawo wekslowe i czekowe*, Warszawa 1994, s. 14.

³ P. M a c h n i k o w s k i, *Weksel własny in blanco*, Warszawa 2002, s. 83-84.

⁴ *Ibidem*, s. 100.

⁵ Por. A. S z p u n a r, *Komentarz do prawa wekslowego i czekowego*, Warszawa 1996, s. 75.

⁶ Tak P. M a c h n i k o w s k i, *Porozumienie wekslowe*, Przegląd Sądowy 2000, nr 6, s. 67-68; przeciwnie np. A. S z p u n a r, *Komentarz...*, s. 95.

stawy zobowiązania wekslowego. Są nimi: weksel trasowany lub weksel własny (art. 1 w zw. z art. 2 pr. weksl. i art. 101 w zw. z art. 102 pr. weksl.). Wyliczenie takie nie jest oczywiście przypadkowe, wszak samo zobowiązanie wekslowe jest surowym, abstrakcyjnym i bezwarunkowym zobowiązaniem, a więc nie może być mowy o dopuszczaniu możliwości rozszerzającej wykładni przepisów dotyczących przesłanek powstania takiego zobowiązania. Przepis art. 2 ust. 1 pr. weksl. stanowi, że nie będzie uważany za weksel trasowany dokument, któremu brak jednej z cech wskazanych w artykule poprzedzającym, wyjąwszy przypadki w ustępach następujących, zatem ustawodawca *expressis verbis* ograniczył wyjątki od zasady, że weksel trasowany musi posiadać wszystkie elementy z art. 1 pr. weksl. i wyjątki te wskazał w ustępach 2-4 art. 2 pr. weksl. (odpowiednio przepis art. 102 ust. 1-4 pr. weksl. dla weksli własnych). Z tego też względu słowo „weksel” użyte w przepisie art. 10 pr. weksl. odnosi się do dokumentu już uzupełnionego⁷. Tym samym porozumienie wekslowe wraz z wekslem *in blanco* może być traktowane co najwyżej jako umowne, obowiązujące między stronami tego porozumienia reguły stworzenia weksla trasowanego lub własnego. Skoro bowiem wydanie dokumentu wekslowego miało już miejsce, do powstania zobowiązania konieczne jest jeszcze uzupełnienie tego dokumentu w taki sposób, aby posiadał on wszelkie cechy wymagane przepisami prawa wekslowego i stał się wekslem trasowanym, ewentualnie wekslem własnym. Nie można twierdzić, że zobowiązanie wekslowe powstaje już z chwilą wydania weksla *in blanco*⁸, gdyż wówczas należałoby przyjąć, iż powstało zobowiązanie wekslowe np. na podstawie dokumentu wekslowego, który nie ma wpisanego polecenia bezwarunkowego zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej, a zatem na podstawie dokumentu, który nie jest ani wekslem trasowanym (art. 2 pr. weksl.), ani wekslem własnym (art. 102 pr. weksl.). Taki pogląd jest na gruncie obowiązujących przepisów nie do przyjęcia⁹.

Twierdzenie, że porozumienie wekslowe wraz z wekslem *in blanco* stanowią reguły stworzenia weksla trasowanego lub weksla własnego nie

⁷ P. Machnikowski, *Porozumienie...*, s. 67.

⁸ Tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 1 marca 1935 r. I C 2022/34, cytując za M.H. Kozłowski, *Prawo wekslowe*, Toruń 1997, s. 102.

⁹ Tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 19 listopada 1962 r. II CR 1148/61, cyt. za M.H. Kozłowski, *op. cit.*, s. 103.

daje jednak podstaw do wniosku, że zobowiązanie z weksła trasowanego lub własnego, powstałego wskutek wypełnienia weksła *in blanco*, zależne jest od tego, czy dokument weksła został wypełniony zgodnie z porozumieniem.

Trafnie wskazała w głosie do komentowanego orzeczenia M. Litwińska, że porozumienie co do wypełnienia weksła nie powoduje po stronie odbiorcy uprawnienia do „wywołania” zobowiązania wekslowego, zaś deklaracja stanowi zabezpieczenie zobowiązanego co do sposobu wypełnienia weksła i daje podstawy do ewentualnej obrony przed roszczeniami remitenta¹⁰. Zgodnie z wyraźnym brzmieniem przepisu art. 8 pr. weksl., odpowiada wekslowo ten, kto położył podpis na wekslu, a więc dokumencie, który posiada wszystkie elementy, o których mowa w przepisie art. 1 pr. weksl. lub przepisie art. 101 pr. weksl. Polskie prawo nie zna koncepcji odpowiedzialności bez długu. Skoro więc dana osoba odpowiada, gdyż podpisała się na wekslu, to tym samym jest zobowiązana wekslowo. Zupełnie inną rzeczą jest kwestia zarzutów przysługujących dłużnikowi wekslowemu względem wierzyciela wekslowego, w szczególności zaś to, czy przysługują mu zarzuty subiektywne, czy tylko obiektywne. Należy rozdzielić płaszczyznę samego zobowiązania wekslowego z weksła trasowanego lub własnego powstałego wskutek wypełnienia weksła *in blanco* od płaszczyzny zobowiązania istniejącego między stronami na podstawie porozumienia wekslowego¹¹.

Przepisy prawa wekslowego nie przewidują żadnej formy szczególnej porozumienia, może być ono zawarte w formie pisemnej i takie zwane jest deklaracją wekslową, ale też równie dobrze może być zawarte *per facta concludentia*. Ze względu na znaczenie językowe pojęcia „porozumienie” oraz gwarancyjny charakter weksła *in blanco* celowym byłoby, moim zdaniem, postrzegać porozumienie wekslowe jako umowę dwustronnie zobowiązującą, na podstawie której wierzycielowi ze stosunku podstawowego zabezpieczonego wekslem *in blanco* służy uprawnienie do postawienia podpisanego na wekslu *in blanco* w sytuację prawną dłużnika wekslowego, zaś dłużnikowi ze stosunku podstawowego służy

¹⁰ M. Litwińska, *op. cit.*, s. 35 i nast.; por. jednak dalsze wywody zawarte w cytowanej głosie.

¹¹ Tak też P. Machnikowski, *Porozumienie...*, s. 67-68.

uprawnienie do żądania zaniechania wypełnienia weksla *in blanco*, gdy nie spełnią się określone w porozumieniu warunki (np. nie zostanie zapłacona rata kredytu) lub w określony sposób (np. poprzez wpisanie wyższej niż dopuszczona w porozumieniu sumy wekslowej). Nie wydaje się, aby trafne było spotykane niekiedy twierdzenie, że wierzyciel ze stosunku podstawowego zobowiązuje się wypełnić weksel zgodnie z przepisami prawa wekslowego. Jeżeli bowiem wierzyciel wypełni weksel *in blanco* niezgodnie z tymi przepisami, to w istocie straci możliwość skorzystania z uprawnienia postawienia dłużnika ze stosunku podstawowego w sytuację prawną dłużnika wekslowego. Wypełnienie weksla *in blanco* zgodnie z przepisami prawa wekslowego jest warunkiem prawnym skorzystania przez wierzyciela ze swego uprawnienia. Powstanie skutków prawnych jest w przypadku warunku prawnego uzależnione wprost od treści normy prawnej, a nie od treści czynności prawnej¹².

Należyte wykonanie porozumienia wekslowego przez strony tejże umowy skutkuje wygaśnięciem łączącego ich stosunku prawnego, a jednocześnie powoduje powstanie zobowiązania wekslowego. Jeżeli weksel *in blanco* był dany na zabezpieczenie wierzytelności, a dłużnik ze stosunku podstawowego wykonał swe zobowiązanie, to ma on roszczenie o zwrot weksla *in blanco*. Sytuacja skomplikuje się wówczas, gdy weksel *in blanco* zostanie wypełniony zgodnie z zasadami prawa wekslowego, zaś sprzecznie z porozumieniem wekslowym. Z momentem wypełnienia weksla *in blanco* zgodnie z przepisami prawa wekslowego powstanie bowiem weksel trasowany lub weksel własny, a skoro znajduje się w rękach prawnego posiadacza powstanie zobowiązanie wekslowe o treści określonej w wekslu. Wbrew tezie wysuniętej przez Sąd Najwyższy, fakt wypełnienia uzupełnienia weksla *in blanco* poprzez wpisanie w nim sumy wekslowej w wysokości 5000 zł zamiast 2500 zł, jak było zastrzeżone w porozumieniu wekslowym, nie ma wpływu na zakres samego zobowiązania wekslowego. Z przepisu art. 1 p. 2 pr. weksl. wynika bezwzględny dla ważności weksla warunek zawarcia w jego treści polecenia bezwarunkowego zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej właśnie po to, by wyznaczyć zakres zobowiązania wekslowego. Ograniczenie tak wyzna-

¹² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1998 r., Przegląd Prawa Handlowego 1999, nr 11 z glosą J. Kuropatwińskiego.

czonemu zakresu może mieć miejsce tylko poprzez odpowiedni zapis w treści weksla, o czym przekonuje przepis art. 30 pr. weksl., pozwalający ograniczyć poręczenie do części sumy wekslowej, co jednoznacznie wskazuje, że suma wekslowa, a więc zapis w treści weksla, wyznacza każdorazowo zakres zobowiązania osób podpisanych na wekslu. Niedopuszczalne byłoby uzależnianie, w świetle powołanych wyżej przepisów, zakresu zobowiązania wekslowego od porozumień nie znajdujących potwierdzenia w samej treści weksla. Przepis art. 10 pr. weksl. nie daje podstaw do twierdzenia, że wskutek wypełnienia weksla *in blanco* niezgodnie z porozumieniem nie powstało lub powstało w ograniczonym zakresie zobowiązanie wekslowe, wręcz przeciwnie – ustawodawca wprost wskazał, że przeciwko indosatariuszowi, który nabył prawa z weksla w dobrej wierze, dłużnikowi nie przysługuje zarzut wypełnienia weksla na sumę wyższą niż określona porozumieniem z remitentem. Warto w tym miejscu posłużyć się przykładem: X wypełnił weksel niezgodnie z porozumieniem, wpisując sumę wekslową 5000 zł zamiast 4000 zł, a następnie wypełniony już weksel zindosował na rzecz Y, który nabył tenże weksel w dobrej wierze. Idąc za tezą glosowanego orzeczenia należałoby przyjąć, że dopóty, dopóki wypełniony weksel był w posiadaniu X zobowiązanie wekslowe opiewało na kwotę 4000 zł, zaś kiedy weksel nabył Y zobowiązanie zwiększyło się do kwoty 5000 zł.

Powstanie zobowiązania wekslowego o treści wyrażonej w wekslu wypełnionym sprzecznie z porozumieniem nie zmienia faktu, że ten, kto uchybił porozumieniu wekslowemu, nie wykonał należycie zobowiązania. W przypadku wypełnienia weksla *in blanco* sprzecznie z porozumieniem pojawić się mogą co najmniej dwie sytuacje godne uwagi, mianowicie: weksel niezupełny dany na zabezpieczenie może być uzupełniony przedwcześnie, tzn. zanim ziściły się warunki ze stosunku podstawowego uzasadniające sięganie po zabezpieczenie (np. zgodnie z porozumieniem wierzyciel mógł wypełnić weksel *in blanco* w braku zapłaty trzech kolejnych rat kredytu, a uzupełnił tenże już w momencie braku terminowej zapłaty jednej z rat) albo też przesłanki do uzupełnienia weksla *in blanco* wystąpiły, ale weksel został wypełniony w sposób niezgodny z treścią porozumienia weksla (np. według porozumienia suma wekslowa miała być wpisana do kwoty 5000 zł, a wierzyciel wpisał sumę 7500 zł, gdyż taką kwotę przeniosła wartość wierzytelności ze stosunku podstawowego).

Konsekwencje obu wskazanych przypadków są przynajmniej dwie: po pierwsze, wierzyciel nie wykonał należycie zobowiązania, przeto strony wciąż łączy stosunek zobowiązaniowy oparty o porozumienie wekslowe, po drugie zaś, dłużnik nie ma już możliwości żądania zwrotu weksła *in blanco*, bo tego w istocie nie ma. Postępowanie wierzyciela w takiej sytuacji jest nacechowane bezprawnością względną, gdyż naruszył reguły postępowania wiążące go z dłużnikiem, a wynikające z umowy porozumienia wekslowego, wobec tego wierzyciel musi się liczyć z odpowiedzialnością z tego tytułu. Z charakteru zobowiązania łączącego strony wynika jednak, że dłużnik nie może żądać należytego wykonania zobowiązania, gdyż jest to już niemożliwe, ponieważ weksel został już wypełniony. Samo wypełnienie weksła *in blanco*, nawet sprzecznie z porozumieniem, nie rodzi też odpowiedzialności odszkodowawczej, gdyż trudno sobie wyobrazić, aby samo wypełnienie weksła mogło spowodować jakąkolwiek szkodę. Z drugiej jednak strony, puszczenie wypełnionego weksła w obieg z pewnością może grozić niekiedy wręcz niepowetowaną szkodą, zwłaszcza gdy weksel został wypełniony na sumę przekraczającą możliwości płatnicze dłużnika wekslowego. Kiedy weksel ten znajdzie się w rękach nabywcy będącego w dobrej wierze (art. 16 pr. weksl.) i ten zażąda zapłaty, dłużnik wekslowy nie będzie mógł się już powołać na stosunek podstawowy łączący go z remitentem i żądać na tej podstawie zaniechania dochodzenia wpisanej sumy wekslowej.

Surową odpowiedzialność dłużnika wekslowego ogranicza przepis art. 10 pr. weksl., pozwalając na powołanie przeciwko wierzycielowi wekslowemu zarzutu znajdującego swe źródło w umowie pozawekslowej – porozumieniu. Tym samym, wbrew stanowisku Sądu Najwyższego, zarzut wypełnienia weksła *in blanco* niezgodnie z porozumieniem jest zarzutem w ścisłym tego słowa znaczeniu; dłużnik wekslowy stawia przeciwko wierzycielowi wekslowemu dochodzącemu praw z weksła swoje własne prawo tkwiące w porozumieniu wekslowym i w ten sposób odmawia spełnienia świadczenia na rzecz uprawnionego¹³. Zgodnie z art. 921 zd. 1 k.c.¹³, dłużnik może powołać się względem wierzyciela m.in. na zarzuty, które mu służą osobiście przeciw wierzycielowi, *lege non distinguente*

¹³ Zob. St. Grzybowski, [w:] *System prawa cywilnego*, t. III, cz. 1, Warszawa 1985, s. 223.

zarzuty te mogą wynikać z odrębnego stosunku prawnego. Wskazana norma ogólna jest rozwinięta w przepisie art. 10 pr. weksl., który właśnie mówi o zarzucie osobistym, rozciągając go także w określonych przypadkach na nabywcę weksla. Względem nabywcy weksla zarzut ten przysługuje tylko wtedy, gdy w chwili nabycia był on w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, należy podkreślić, że nie ma podstaw do twierdzenia, że w wyniku wypełnienia weksla *in blanco* częściowo niezgodnie z porozumieniem na niekorzyść osoby na nim podpisanej, osoba ta może stać się zobowiązana wekslowo w granicach, w jakich tekst weksla odpowiada porozumieniu. Co najwyżej może ona skutecznie uchylić się od obowiązku świadczenia w granicach weksla uzupełnionego niezgodnie z zawartym porozumieniem, ale tylko o tyle, o ile skutecznie podniesie przysługujący jej w oparciu o przepis art. 10 pr. weksl. zarzut. Jednocześnie na dłużniku wekslowym będzie spoczywał ciężar dowodu. Natomiast zaniechanie przez wystawcę podniesienia zarzutu, ewentualnie niemożność podniesienia go względem nabywcy weksla w dobrej wierze (art. 10 pr. weksl.), spowoduje konieczność zapłaty na rzecz uprawnionego kwoty odpowiadającej sumie wekslowej. Gdyby się jednak okazało, że remitent uzupełnił weksel *in blanco* niezgodnie z porozumieniem, a następnie zindosował go, zaś indosatariusz w chwili nabycia był w dobrej wierze, to dłużnik wekslowy, który zapłacił za weksel, nie będzie pozbawiony możliwości dochodzenia naprawienia szkody spowodowanej wypełnieniem weksla niezgodnie z umową. Wówczas legitymacji biernej przy powództwie odszkodowawczym należałoby poszukiwać w stosunku umownym łączącym strony porozumienia co do wypełnienia weksla *in blanco* (art. 471 k.c.), a w żadnym razie w stosunku wekslowym¹⁴.

Przyjęcie przedstawionej koncepcji czyniłoby zbędnym zastrzeżenie przez Sąd Najwyższy (zresztą całkiem słuszne) w uzasadnieniu do wyroku, że teza nie dotyczy sytuacji, gdy osoba trzecia nabyła weksel w dobrej wierze. Natomiast wskutek przyjęcia, że porozumienie wekslowe wyzna-

¹⁴ Nie można też wykluczyć roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym – uzupełnieniem weksla niezgodnie z porozumieniem i puszczeniem tegoż w obieg (art. 415 k.c.).

cza ramy zobowiązania wekslowego Sąd Najwyższy doszedł do twierdzenia, że w następstwie wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem, osoba, która podpisała się na wekslu *in blanco*, staje się zobowiązana wekslowo, jednakże nie w taki sposób, jaki wynika z samej treści weksla. Teza ta jest w istocie zaprzeczeniem skrypturalnego charakteru zobowiązania wekslowego, wyrażającego się w paremii *quod non est in cambio, non est in mundo*. Komentowane orzeczenie dopuszcza bowiem możliwość powstania zobowiązania wekslowego o wysokości wyznaczonej na podstawie np. zeznań świadków złożonych przed sądem, w sytuacji gdy porozumienie wekslowe zawarte zostało np. w formie ustnej.

Chybione jest też, moim zdaniem, powoływanie się przez Sąd Najwyższy na przepis art. 69 pr. weksl. jako przemawiający choćby przez analogię za przyjęciem granic zobowiązania wekslowego opartych o treść porozumienia wekslowego, jeżeli weksel *in blanco* został uzupełniony niezgodnie z tymże porozumieniem. W przepisie tym chodzi bowiem o sytuację, gdy zmieniona została treść weksla; nawet gdyby przyjąć, że przepis ten ma zastosowanie w przypadku zmiany wpisów dokonanych na wekslu *in blanco*, to i tak nie ma to nic wspólnego z różnicą pomiędzy treścią wpisu na blankiecie weksla a treścią porozumienia wekslowego¹⁵. Sens pojęcia „zmiana” polega na tym, że na miejsce określonego, dokonanego już na wekslu wpisu zostaje dokonany inny czy to poprzez przerobienie poprzednio istniejącego, czy też np. poprzez wymazanie tamtego i wpisanie nowego. Nie sposób przyjąć, że dokonanie w wekslu *in blanco* wpisu sprzecznego z porozumieniem wekslowym, ale jednak wpisu pierwotnego na samym blankiecie wekslowym, a więc takiego, jakiego na tym blankiecie jeszcze nie było, ma cokolwiek wspólnego ze zmianą tekstu weksla w rozumieniu przepisu art. 69 pr. weksl.

Sebastian Kowalski

¹⁵ Tak też M. Czarniecki, L. Bagińska, *Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz*, Warszawa 1996, s. 320.